

OBLIK I BITNI SASTOJCI UGOVORA O ZAKUPU BRODA

VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Rješenje broj: II Rev-97/1994-2 od 2. travnja 1997.

Vijeće: dr. sc. Ivo Grbin kao predsjednik vijeća,

Miroslava Vekić, Miljenka Vraničar,

Ivan Mikšić i Tomo Gložinić, kao članovi vijeća

Pisani oblik ugovora o zakupu broda uvjet je njegove pravovaljanosti. Novčana naknada, odnosno zakupnina mora biti sadržana u pisanom ugovoru o zakupu jer je zakupnina bitan sastojak ugovora o zakupu, a pisani oblik ugovora mora sadržavati sve bitne sastojke tog ugovora. Usmeni sporazum u odnosu na iznos zakupnine mogao bi biti pravovaljan samo u slučaju kada bi stranke kroz dulje vrijeme izvršavale ugovor u dijelu koji se odnosi na zakupninu.

Privredni sud Hrvatske, kao drugostupanjski sud je svojom presudom od 18. siječnja 1994. godine, br. Pž-1212/93-2 potvrdio presudu Okružnog privrednog suda u Splitu od 2. ožujka 1993. godine, br. P-7515/91, kojom je raskinut ugovor o zakupu između parničnih stranaka od 2. travnja 1988. godine.

Ugovorom o zakupu tužitelj kao zakupodavac dao je tuženiku kao zakupoprimecu leut "G. ", kajić, plivalicu, 4 ferala, 8 velikih plinskih boca, 300 plastičnih kašeta za ribu, 2 kovana sidra, 3 inbroja 24 mm dužine 250 m, 2 reglera od 12 vati, te 320 kg nafte. Presudama je tuženiku naloženo vratiti spomenute pokretnine, time da bi se mogao osloboditi te obveze isplatom iznosa od 3.000,00 kuna, ali samo u odnosu na kajić. Ujedno je tuženiku naloženo platiti tužitelju iznos od 21.500 DEM u protuvrijednosti u sredstvu plaćanja u Republici Hrvatskoj sa zateznom kamatom na glavnici od po 500 DEM u protuvrijednosti za svaki mjesec počevši od 1. srpnja 1989. do 31. siječnja 1993. godine. S viškom tužbenog zahtjeva u protuvrijednosti iznosa od 7.500 DEM tužitelj je odbijen.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je izjavio tuženik zbog pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredbi postupka. U reviziji je naveo, da se drugostupanjski sud poziva na razlog prvostupanjske presude, a prvostupanjska presuda je protuslovna između izreke i obrazloženja, tako da se ne može ispitati, pa je time ostvarena bitna povreda odredbe ZPP iz čl. 354. st. 2. toč. 13. Ističe da se sud poziva na odredbu čl. 665. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, odnosno potrebu pisanog oblika ugovora o zakupu broda, ali svoju odluku temelji na navodno utvrđenoj zakupnini usmenim dogovorom. Sud nije vodio računa o utvrđenom činjeničnom

stanju prema kojem je brod bio u derutnom stanju i neispravan. Predložio je da Vrhovni sud Republike Hrvatske prihvati reviziju, ukine presude nižestupanjskih sudova i predmet vrati na ponovno suđenje.

Protivna strana nije dala odgovor na reviziju, a državni odvjetnik, kojemu je revizija također dostavljena u smislu čl. 390. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", br. 53/91., dalje ZPP), radi očitovanja nije se očitovao na sadržaj revizije.

Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio je da je revizija osnovana. Ispitujući pobijanu presudu u smislu čl. 386. ZPP, Vrhovni sud RH je utvrdio da u provedenom postupku po nižestupanjskim sudovima nije ostvarena bitna povreda odredbe ZPP iz čl. 354. st. 2. toč. 10. na što revizijski sud pazi po službenoj dužnosti, međutim, smatra, da revident potpuno osnovano kao razlog za izjavljivanje revizije navodi ostvarenje bitne povrede odredbe ZPP iz čl. 354. st. 2. toč. 13. Pobijana presuda naime ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati. Nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, te postoji također protuslovlje u obrazloženju presude, što se posebno odnosi na onaj dio, gdje je riječ o formi ugovora o zakupu broda i bitnim sastojcima ugovora o zakupu broda.

Zaključak nižestupanjskih sudova, koji je osnova za njihove presude je u tome da su stranke sklopile ugovor o zakupu broda. U smislu čl. 664. st. 1. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, koji je tada bio na snazi ("Narodne novine", br. 53/91.) ugovor o zakupu broda je takav ugovor s kojim zakupodavac daje zakupoprincu brod na upotrebu uz plaćanje zakupnine, radi obavljanja plovidbene djelatnosti, dakle, zakupnina je bitni sastojak ugovora o zakupu broda. U smislu čl. 665. spomenutog zakona ugovor o zakupu broda mora biti sklopljen u pisanom obliku, te ukoliko nije sklopljen u pisanom obliku nema pravni učinak, ako je određeno da jedan ugovor mora biti sastavljen u pisanom obliku, onda ta pisana forma ugovora mora sadržavati sve bitne sastojke toga ugovora. Iz spomenutog čl. 664. nedvojbeno proizlazi da je zakupnina bitni sastojak ugovora o zakupu. S obzirom na tu odredbu pisani oblik ugovora o zakupu broda je uvjet njegove pravovaljanosti, a ako je to tako onda je i novčana naknada, odnosno zakupnina morala biti sadržaj pisanog ugovora o zakupu. To naročito zbog toga što iz utvrđenog činjeničnog stanja ne proizlazi, da je sporni ugovor o zakupu bio izvršavan u dijelu, koji se odnosi na isplatu zakupnine. Budući da taj dio ugovora nije bio izvršavan, odnosno da zakupnina nije bila plaćana usmeni način ugovaranja zakupnine ne može biti pravovaljan. S obzirom na odredbu da ugovor o zakupu broda mora biti sastavljen u pisanoj formi usmeni sporazum u odnosu na iznos zakupnine mogao bi biti pravovaljan samo u tom slučaju, kada bi stranke kroz dulje vrijeme izvršavale ugovor i u dijelu, koji se odnosi na zakupninu.

U smislu čl. 666. st. 1. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi zakupodavac je dužan predati zakupoprincu brod u takovu stanju, da se može iskoristivati prema ugovorenoj ili uobičajenoj namjeni. Iz utvrđenog činjeničnog stanja ne proizlazi ned-

vojbeno zaključak da se brod, koji je bio predmet pravnog odnosa između stranaka, nalazio u takovom stanju, da je bilo moguće njegovo iskorištavanje prema uobičajenoj namjeni. S obzirom, da je između stranaka sporno je li ugovor o zakupu broda uopće sklopljen ta okolnost nije bez značaja za pravilnu ocjenu pravnog odnosa između stranaka u svezi s primjenom materijalnog prava. U smislu čl. 375. ZPP, drugostupanjski sud je u obrazloženju svoje presude dužan ocijeniti sve žalbene navode, koji su od odlučnog značenja za donošenje zakonite odluke, a to se u ovom slučaju odnosi i na stanje broda s obzirom na ispravnost i mogućnost korištenja, kao i na okolnost plaćanja zakupnine.

Zbog toga je Vrhovni sud Republike Hrvatske na temelju čl. 394. st. 1. ZPP, ukinuo presude nižestupanjskih sudova (Okružnog privrednog suda u Splitu od 2. ožujka 1993. godine, br. P-7515/91. i presudu Privrednog suda Hrvatske od 18. siječnja 1994. godine, br. Pž-1212/93-2) i predmet vratio na ponovno suđenje. U ponovljenom postupku nižestupanjski sudovi trebaju otkloniti spomenute nedostatke, te nakon provedenog postupka sukladno odredbama čl. 7. i 8. ZPP donijeti na zakonu osnovanu odluku.

Mr. sc. Vesna Skorupan, asistent
Jadranski zavod HAZU

Summary:

FORM AND ESSENTIAL COMPONENTS OF CHARTER BY DEMISE

For a charter by demise to be valid, it shall be drawn up in writing. Monetary compensation, i.e. payment of hire must be the contents of a written charter by demise as payment of hire is an essential component of a charter by demise and a written form of the contract must contain all important components of that agreement. An oral agreement in respect of the payment of hire amount could be valid only if the parties would be defaulting a service contract relating to the charter fee over a longer period of time.